Taxa poştală plătită în numerar
conf. aprobării Nr. 36474/1941

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe săptămână prin ingrijirea unui comitet de redacţie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA 1838
GH. BARIŢIU ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI DE ATÂŢIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU MUREŞENII

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA BRAŞOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorităţi şi Societăţi lei 60
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 82 Inreg. Trib. Braşov S. II No. G. II. 71/942 — 22 Octomvrie 1942 — Anul 105

Manifestaţia dela Braşov

de **V. Branisce**

Pe frumosul stadion al uzinelor I. A. R. a avut loc duminecă o mare manifestaţie muncitorească. In prezenţa d-lui Mihai Antonescu, vice-preşedintele consiliului de miniştri şi a membrilor guvernului s'a desfăşurat programul organizaţiei muncitoreşti „Muncă şi Lumină". Cu acest prilej au fost decoraţi muncitorii care s'au distins în ramurile lor de activitate.

Publicul entuziasmat a urmărit cu vădit interes această viguroasă manifestaţie a muncitorilor. A rămas impresionat în deosebi de ţinuta lor disciplinată şi de buna organizare a serbării. Asemenea manifestaţiuni sunt admirabile prilejuri pentru a pune în evidenţă rolul important pe care îl deţine în stat muncitorul român. De pregătirea lui profesională, de ţinuta lui morală, de vigoarea lui fizică, depinde buna funcţionare a statului şi depinde în aceeaşi măsură mersul războiului nostru. Prin munca istovitoare de zi de zi din uzine, muncă efectuată de braţele celor din interior, se întreţine în bune condiţiuni frontul din afară, frontul contra cutropitorilor pământului românesc.

Pentrucă acest război este războiul nostru de reîntregire, este un război sfânt dus contra acelora ce fără niciun drept ne-au cutropit pământul, ne-au sfârticat moşia. Iar dacă oastea luptă departe de graniţe, ea nu este condusă nici de ambiţii deşarte de cucerire, nici de visuri imperialiste. Ea sângerează şi moare doborînd pe cei ce nu ne-au lăsat să trăim, ea luptă pentru ca să asigure aşezările noastre paşnice şi pentru ca să susţină frontierele drepte ce ne-au fost mişeleşte năruite.

In slujba acestor idealuri stă, alături de ostaşi, şi armata noastră de muncitori. Ea făureşte slova de foc menită să lămurească pe câmpul de luptă pe cei care douăzeci şi mai bine de ani nu au voit să priceapă cuvântul nostru de omenie şi n'au înţeles că închegarea poporului român într'un stat naţional este un drept elementar, la care nu va renunţa atâta timp cât simte în trup o pâlpâire de vieaţă.

Muncitorimea română, disciplinată şi jertfelnică formează frontul intern de care se sprijină hotarele noastre pe nedrept mutilate.

In rândurile muncitorimii, care a manifestat atât de impunător la Braşov, se găsesc mulţi pribegi, mulţi izgoniţi de pe vetrele lor strămoşeşti. Uzina a înghiţit şi pe ţăranul de ieri crescut în foşnetul lanurilor şi în freamăt de codru şi pe orăşeanul ridicat în umbra mohorîtă a zidurilor.

In uruitul asurzitor al cuptoarelor uriaşe, în scârţâitul macaralelor şi în sgomotul surd al maşinilor de tot soiul ei desprind chemarea ceasului de faţă, o chemare la luptă. Ii înţeleg îndemnul. Ei desluşesc în cântecul aprig al uzinei, dincolo de glasul pânei, chemarea aşezărilor de mâne.

———

Cuvântul Academiei *)

de **I. Lupaş**
Membru al Academiei Române

Primind din partea Academiei Române însărcinarea telegrafică de a o reprezenta în această adunare, să-mi fie permis a mărturisi întreagă adeziunea şi bucuria deosebită, cu care participă areopagul culturii şi al simţirii româneşti la sărbătorirea deplin meritată a unuia din cei mai populari membri ai săi. Vasta operă literară a părintelui Ion Agârbiceanu, reprezintă un stadiu important în evoluţia istorică a prozei româneşti-transilvane din ultimele trei jumătăţi de veac.

Impotrivindu-se curentului de pretinsă purificare a graiului strămoşesc, prin eliminarea forţată a elementelor de obârşie nelatină, o seamă de scriitori dela sfârşitul veacului al XVII şi dela începutul celui următor, ca Radu Tempea, Dimitrie Eustratievici, Ion Piuariu, Gheorghe Lazăr, Dimitrie Ţichindeal, Constantin Diaconovici Loga, Vasile Aron, Ioan Barac şi Ioan Budai-Deleanu, au reşit să imprime scrisului lor, pe lângă un pronunţat caracter educativ, o firească tendinţă de a putea fi înţeles de către masele populare, spre luminarea şi edificarea cărora era destinat.

Preocupaţi statornic de problema perpetuă a educaţiunii obşteşti şi de neapărata tendinţă a unui progres mai accentuat în vieaţa poporului român, scriitorii răsăriţi din sânul ţărănimii transilvane, se simţeau îndemnaţi să persiste în această direcţiune sănătoasă, chiar şi mai târziu, când curentul de latinizare artificială ameninţa să scindeze limba românească în două: una arbitrară fabricată ad hoc, pentru clasa intelectualilor şi cealaltă rămasă în

*) Cuvânt rostit în numele Academiei Române la sărbătorirea dela Sibiu din 4 Octomvrie 1942.

Continuare în pagina 3-a

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVANIEI"

CRONICA LITERARA

de **Aurel Marin**

GEORGE A. PETRE: *Umbre şi lespezi.* Versuri.

Ardelean prin adopţie, d-l George A. Petre se vădeşte un îndrăgostit de zările acestor locuri pe care le cântă în versuri simple şi melodioase.

Dragostea pătimaşă pentru pământ, adăugată la acea generoasă integrare în natură, cultul strămoşilor care sunt chemaţi să dea seamă de gândurile şi îndeletnicirile lor, descrierea vieţii pastorale, sunt câteva din notele care domină poezia veche a Ardealului ca şi pe aceea mai nouă şi care se întâlnesc în volumul *Umbre şi Lespezi.*

Dar pentru a participa la desfăşurarea vieţii, cu miracolele şi fenomenele ei, e necesară o atitudine specială.

Este în versurile de faţă, un stil de multe ori liturgic, duhovnicesc, un elan oprit numai de zăgazul temerii de a nu clătina înţelegerea simplă a lumii, prins în scurte accente confesionale.

D-l George A. Petre mai este autorul a două volume de versuri, unul original şi unul de traduceri din ungureşte.

In vara anului 1939, când l-am vizitat la redacţia *Gazetei de Vest*, ne-a mărturisit că activitatea sa lirică e mult mai bogată dar împrejurările, vitrege atunci ca întotdeauna pentru poezie, nu i-au permis să dea la lumină decât o mică parte din materialul adunat în sertare.

E de ajuns însă şi atât pentru a trasa profilul său liric, deosebit de al semenilor de generaţie.

Vis străbun, cu care se deschide volumul, deşi nu aduce nimic nou în acordurile lui domoale, îl vom menţiona ca ilustrare a unui crez poetic. Transcriem prima strofă:

Din sufletul meu şi-a făcut pernă
Un strămoş din adânc veac
Şi-şi doarme în mine vieaţa eternă
Cu visuri trainice, fără leac.

Poezia se continuă în *Aşa era tata*, ce constitue întrucâtva o *ars poetica* rudimentară:

Stătea aplecat pe ambele oseminte
Ivite din brazda de cărbune:
Incercând parcă să-şi refacă 'n minte
Conturele lor străbune,

INSTANTANEE

Discuții din tren

In fericire n'am crezut, cum nu cred nici astăzi. Din contră cred că nu există atâta vreme, cât deplinitatea — cum s'ar zice — a unei bucurii sau plăceri nu e pentru totdeauna asigurată, ci mereu te turbură gândul cobitor că mâne sau poimâne totul se rezumă la un pumn de cenușă, nu mai poate fi vorba de fericire.

Și totuși sunt clipe 'n vieața omului când ai impresia că guști din acest dulce nectar al zeilor. Așa de pildă, în zilele noastre când călătorești cu trenul și ai norocul rar să găsești un loc liber în compartiment, te numești cu drept cuvânt fericit. Purtată în triumf dela prima treaptă a vagonului până la colțul de canapea unde ajunsei chiar în momentul când o doamnă se ridica să urmeze pe un bărbat: soț sau vreo rudenie oarecare, în alt compartiment, am simțit așezându-mă pe catifeaua roasă și prăfuită a vagonului de cl. II-a că sunt cu adevărat fericită. M'am cuibărit bine în unghiul meu potrivindu-mi haina și am început să-mi examinez vecinii, cum de obiceiu se 'ntâmplă și pe urmă să contemplez peisajul, sau viceversa

Peisajul, cât se poate de jalnic. Câmp ars de secetă. Avertisment al foametei de mâne. Vecinii, o doamnă în colțul dela ușă, iar vis-a-vis un bărbat, de sigur soțul ei, căci îi văzui împărțind frugalul prânz de călători împreună Apoi doamna mototoli hârtia unsuroasă, o aruncă afară se așeză mai comod adâncindu-și fața cu pardesiul atârnat în cui. Soțul desfăcu jurnalul și prinse a citi. Văzând la mine o revistă mi-o ceru și astfel intrarăm în vorbă. Discuția porni dela recolta slabă de porumb. Lanurile sburau fantomatice și desnădăjduite pe lângă geamul vagonului. Dela porumb ajunserăm la războiu și cum cărările în discuții sunt foarte alunecoase, ne-am trezit — adulmecând mirosul de sânge — în criminologie.

Domnul meu susținea că cel mai feroce criminal ar fi Berilă, bruta aceea care a ucis în decurs de câteva ore patru oameni. O duduie de lângă mine s'amestecă acum și spuse că Site Constantinescu e cel mai josnic criminal căci și-a sugrumat părinții, care îl adorau etc. Ținând seamă de procesul sufletesc, avea dânsa dreptate A treia părere o aduse un bărbat tânăr care privise până acum visător prin fereastră. Hoffmann e cel mai mare criminal al timpului — zise el — căci a fost în stare să ucidă un copil nevinovat și drăgălaș, făcând să sufere o mamă atât de mult cum a suferit soția colonelului Lindberg.

Da, Hoffmann a sfârșit pe scaunul electric. Americanii trebuiau să jertfească pe cineva, căci era vorba de colonelul Lindberg. Insă crima n'a fost pe deplin clarificată. Ultimele cuvinte ale lui Hoffmann au fost: Sunt nevinovat. A răcnit de s'au scuturat pereții sălii de execuție. Soția acasă, aflând a exclamat: Au ucis un nevinovat. Și căzu leșinată. Hoffmann avea și el un copil, tot atât de nevinovat și drăgălaș ca al lui Lindberg. Să fi fost în stare mâna care mângăia pe unul din copii să ucidă pe celalt? Nu cred. Justiția trebuia să aducă odată un verdict într'un proces care a durat cu anii

Ne-am apropiat de câmpia unde au coborît trei dintre tovarășii de drum, antrenați în discuție. Aș fi dorit să le povestesc un caz care întrece în ferocitate pe toate de până acum. O voiu face la rubrica aceasta, în numărul viitor.

Ecat. Pitiș

———

Citiți
Gazeta Transilvaniei

La deschiderea anului școlar 1942–43

Cuvântarea d-lui Dragoș Navrea, dir. lic. «A. Bârseanu».

„Fiindcă deschiderea școlilor însemnează inaugurarea unui nou an de vieață școlărească, eram obișnuiți să facem acest început în cadru festiv, în cadru de sărbătoare pentru a arăta astfel că pornim pe drumul unui an de muncă, cu cinstea ce se cuvine oricărui bun început. Pentru o asemenea sărbătoare se cere și o anumită pregătire sufletească; se cere un suflet senin, lepădat de orice sbucium, un gând curat, lipsit de grija zilei de azi și de mâne. Eram obișnuiți să pornim la drum cu asemenea sentimente, atunci, când la începutul unui nou an școlar invocam ajutorul lui Dumnezeu pentru pogorîrea Duhului Sfânt în mijlocul nostru. Anul acesta însă nu ne este dat să-l începem ca altă dată. Pornim greu din loc, greu de tot, ca după o bătălie pierdută. Pe umerii noștri apasă griji mari. Ducem în cârca noastră soartea străbunului liceu comercial „A. Bârseanu", căruia i-a fost dat să ia toiagul pribegiei și să nu-și găsească locul liniștit și însorit, în care să-și poată vedea în liniște de rostul lui, așa ca altă dată. Incepem un an pe care — după cum întrevedem — îl vom sfârși cu mult chin și necaz.

Impotriva voinței noastre și ca o răsplată nemeritată pentru munca și jertfa care ani și zeci de ani a fost depusă pe altarul acestui liceu, școala noastră a fost scoasă din propriul ei local și ca în fața unei primejdii s'a ghemuit pe unde a putut și atâta cât alții i-au tolerat, pentru a-și aduna copiii, care altă dată găseau sub aripile ei căldura căminului părintesc de-acasă. Și azi stăm nedumeriți în fața crudei realități și nu ne putem da încă seama, cum s'a putut crea o asemenea situație grea, de destrămare, a celui mai vechiu liceu comercial. Școala noastră a avut ocaziunea să constate cu mult regret că și față de școală recunoștința este o piatră prea prețioasă, pe care numai câțiva o posedă și prea puțini o cunosc.

Dar oricâte greutăți ni se pun în cale, acum la început de an școlar, — și ni se vor mai pune și în cursul anului, — școala trebue să-și implinească misiunea. Nu trebue să scăpăm din vedere chemarea ce o are pentru pregătirea generațiilor de mâne și nici contribuția pe care școala o dă la făurirea vremurilor noi ce ne așteaptă. „In mulțimea generațiilor de toate vârstele, care luptă pe fronturile încleștării dintre lumină și întunerec, dintre Hristos și Satana, se jertfesc — la nevoie chiar până la moarte — profesori și foști elevi ai acestui liceu, pentru ceea ce le datorăm toată recunoștința noastră. Cu sufletul alături de ei, suntem mobilizați pe frontul școlii, pe frontul desvoltării energiilor creatoare în slujba Neamului și de aceea mai mult ca altădată suntem obligați să ne facem datoria. Implinirea datoriei este chemarea vremurilor de azi. Numai astfel vom putea trece piedecile și greutățile clipelor ce le trăim, numai așa ne vom face demni de realizările zilei de mâne.

Mă adresez vouă, iubiți elevi. Fiți siguri că profesorii voștri își împlinesc mai mult ca oricând datoria, atât la școală, cât și departe de ea. Vouă nu vă cer, decât să vă faceți datoria față de școală, căci împlinirea acestei datorii egalează cu împlinirea datoriei față de neamul nostru. Dedicați-vă cu tot sufletul muncii, pe care aveți s'o depuneți atât în școală, cât și afară de ea. Implinind-o cu dragoste și cu prisosință neteziți calea pe care școala vă conduce întru împlinirea scopului pentru care vă pregătiți. Ajutați-i, ca ea să vă poată face întărirea forțelor voastre sufletești. Ajutați-i ca ea să desăvârșească legături voastre calitățile moralei creș- cuma f[illegible]zuințele neamului nostru. Fiți [illegible] români și mai presus de toate buni creștini și gândiți-vă la marile jertfe pe care neamul nostru le face azi pentru pregătirea zilelor voastre de mâne.

Am convingerea că fiecare dintre noi își dă seama de importanța ceasului de față și cu acestea declar deschis anul școlar 1942 43".

———

PREDICI ÎN PUSTIU

Sven Hedin

L-am văzut la Olimpiadele dela Berlin în 1937 vorbind tineretului din toate țările lumii despre *„Infrățirea popoarelor prin sport"*. L-am cunoscut încă din timpul școlarității mele prin reputațiunea lui mondială de curajos cercetător al regiunilor necunoscute din Asia centrală și mai ales prin nobleța lui de a lua apărarea popoarelor oprimate de dominațiuni străine și între aceste popoare eram noi în primul rând.

Fiindcă acest extraordinar suedez nu este numai scriitorul celebru, exploratorul ce a adus atâta renume țării sale, ci este o pildă neîntrecută de energie și de tinerețe fără bătrânețe. Ii pun azi numele în fruntea articolului meu în credința, că de data asta predica mea în pustiu ne va da tuturora celor ce ne abandonăm lenei sau pierderii inutile de vreme un imbold de a ne îndrepta, de a ne oțeli voința și energia, de a fi adevărați luptători până la ultima clipă a vieții noastre, cum se cade să fie un adevărat bărbat.

Ca tânăr școlar, abia de 15 ani, asistă la Stockholm la primirea triumfală a lui Nordenskjöld cel ce descoperise pasajul Nord Est. Idealul lui era de atunci format. Va ajunge și el explorator. Se apucă în timpul liber să învețe limbi străine, să-și exerciteze corpul cu vieața aspră spartană.

La 20 de ani, ca pedagog în o mare familie suedeză, înrudită cu Nobelii, care descoperiră și exploatară puțurile de petrol din Caucaz petrecu și el aci 7 luni, în care timp învăță rusește și toate dialectele limbii tătare. Reîntors la Stockholm se apucă cu atâta seriozitate de limba latină încât citi în original marea operă a lui Wilhelm von Bubruk scrisă la 1300.

Și-a luat apoi ca obiect principal al explorărilor sale regiunea necunoscută a celor 3 izvoare de râuri mari care țâșnesc din platoul indian. In, Gange și Brahmaputra.

Prima sa călătorie durează 3 ani, 1893—96, prin *Platoul Pamir*, prin mijlocul pustiului Takla-Makan, Nordul Tibetului și ținutul până la Peking. A 2-a călătorie 1899—1902 îl duce prin Asia centrală de-a-lungul râului Tarim până la Lacul Lop-Nor, ale cărui preschimbări, unul din cele mai bizare fenomene naturale, le-a cercetat științific. Călătoriile astea cereau 3 calități: știința, curajul și rezistența corporală neînchipuită.

In 1923 face călătorie pe întreg globul, iară la 1927, deși împlinise 60 de ani, în fruntea unor învățați și specialiști de toate naționalitățile face o nouă expediție în Asia centrală din care se reîntoarce abia în 1936. Lucrările atlasului acestei faimoase expediții, încă și acuma în curs, constitue, se zice, cea mai mare operă geografică a secolului nostru.

De curând, în trecere prin Berlin spre a supraveghea lucrările sale dela marele Institut cartografic Iustus Perthes din Gotha face următoarele declarațiuni, care trag mult în cumpănă și luminează pe oscilatori:

„Nu am înțeles niciodată de ce timp de 25 de ani majoritatea oamenilor din Europa nu a înțeles pericolul bolșevic. In ferma convingere de a servi poporul meu, Europa și omenirea declar: Germania trebue să câștige războiul acesta, căci dacă l-ar pierde am pieri noi cu toții și omenirea secole întregi nu și-ar putea reveni din această lovitură. Germania a primit mandatul istoric de a purta această luptă hotărîtoare a omenirii, luptă ce trebue dusă până la capăt oricât de groaznică ar fi".

Dr. M. Suciu-Sibianu

———

Cum pândesc eu să deslușesc glasul
Pecetluit în mine ca legământul
Ce-mi hotărăște fără voia mea pasul
Și-mi dogorește aici cuvântul.

Versul este robust, plin de sevă, lipsit de metafore. Viziunea sa e a omului de țară, necontrafăcută iar dacă ritmul nu păcătuește cu nimic el nici nu adaugă vreun rafinament, cum s'ar aștepta dela un cărturar.

Concludentă și plină de învățăminte pentru poeții tineri poate fi comparația versurilor de mai sus cu cele de mai jos, de T. Arghezi. Și aci e robustețe, de aceeași nuanță dar nu de același grad; expresia nu e directă — afirmație paradoxală dacă luăm în considerație subiectul! — ci de mai multe ori filtrată pentru a-i păstra nealterată întreaga strălucire:

Plugule, cin' te-a născocit,
Ca să frământi a șesurilor coaje
Și să 'nlesnești îndătinata vraje
De-a scoate 'n urmă-ți bobul însutit?
Cine ți-a pus cuțitul în pământ
Și a pornit cu soarele întâiul,
Hotărnicind moșiei căpătâiul
Și dumicatul socotitu-și-l-a sfânt?

Dar lumea d-lui George A. Petre e cu totul alta. Natura, trecută printr'un suflet credincios, săvârșește acte sacerdotale la un loc cu profane:

Soarele mă unge cu untdelemn de sudoare
Norul mă clătește cu ploi.
Săgeata luminii în rană mă doare
Și mă leagă umbrele moi.

Preocupările poetului nu sunt mult diferențiate de ale înaintașilor ardeleni. Aflăm astfel chiar biciul lui Coșbuc, de sigur în altfel de exprimare:

Aș vrea să plesnesc acum gândul
Intre hârtiile acestea moi
Cum odinioară, zile de-a-rândul,
Plesnea biciul pe lângă boi.

E îndeobște cunoscută părerea că *poetul e un chemat, un profet în felul lui, cu puteri divinatorii.* Din această credință se hrănește și d-l George A. Petre, socotind că tot ce gândește, face și plănuește, vine din îndemn *de dincolo.*

Starea de ingenuitate nu este însă falsificată:

Un străbun doarme adânc, aici, sub glie,
Cu florile mele pe piept.
Aș dori să-mi pun una la pălărie
Și nu trebue să-l deștept.

Unde se poate vedea și până la ce punct se poate ridica cultul strămoșilor.

— Va urma —

Citiți cel mai vechiu ziar
Gazeta Transilvaniei

Cuvântul Academiei

de I. Lupaş

Continuare din pag. 1-a

formele ei tradiţionale, pentru uzul mulţimilor dela sate.

Pot fi amintiţi în treacăt şi din această epocă de acută criză a unităţii graiului românesc doi scriitori care, graţie puterii de rezistenţă sudtransilvană, au reuşit să cultive o proză mai apropiată de înţelegerea poporului: o proză îngrijită, mlădioasă şi plăcută. Iar în stihurile lor au rămas influenţaţi mai mult de felul de versificare sprintenă şi săltăreaţă a bardului dela Mirceşti, decât de gravitatea rigidelor forme latinizate ale cântăreţului Andrei Mureşianu, care şi-a găsit liniştea de veci în Groaverii de sub Tâmpa Braşovului. Erau Zaharia Boiu dela Sibiu şi Ioan A. Lapedatu dela Braşov, precursorii lui Gheorghe Coşbuc, St. O. Iosif, Zaharia Bârsan, Ioan Soricu şi Octavian Goga în poezie, ai lui Ioan Slavici, Ioan Agârbiceanu şi Liviu Rebreanu în proză.

Cel dintâiu volum publicat de I. Agârbiceanu în editura Luceafărul a fost întâmpinat cu entuziasm de către cititorii din primul deceniu al veacului XX şi socotit ca prevestitorul unui puternic talent creator, chemat să despice brazdă nouă în ogorul literelor române.

Faima ce-şi creiase autorul schiţelor şi nuvelelor din acest volum, a sporit apoi prin romane de vastă întindere, răspândite pretutindeni unde se găseau doritori de slovă românească proaspătă şi întăritoare. Astfel propunerea prezentată în şedinţa Academiei Române dela 5 Iunie 1919, pentru chemarea lui Agârbiceanu printre membrii ei corespondenţi, a putut întruni aproape totalitatea voturilor.

De atunci încoace opera lui literară-publicistică s'a îmbogăţit mereu, prezentând cele mai variate aspecte din sbuciumările sufleteşti ale poporului nostru, analizate cu pătrundere şi cu talent.

De unde a moştenit Agârbiceanu talentul, din care a curs şi continuă să curgă cu atâta îmbelşugare scrisul său fecund, realist în fond, idealist în tendinţele sale vădit educative? El însuşi ne-a destăinuit (Rev. Fund. Regale 1941 p. 527—530), că izvorul acestui puternic talent trebue căutat în sufletul credincios al mamei sale Ana, născută Olariu din Cenade care, locuind în câmp, la „Capul Dealului" nu putuse cerceta, în anii prunciei, vreo şcoală, dar se făcea luntre şi punte să alerge duminica în sat la biserică. Iar când se abăteau pe la casa lor de piatră păcurari mărgineni ştiutori şi răspânditori de carte românească, sorbea cu rară desfătare povestirile lor din cărţi populare ca Arghir şi Elena, ajutând-o memoria aşa de bine încât era în stare să reproducă mai târziu în auzul copiilor săi cu uimitoare exactitate, versuri din aceste cărţi populare tipărite de Vasile Aaron la Sibiu. Era femeie înzestrată cu deosebit simţ pentru frumuseţile naturii, mamă eroică şi virtuoasă, devotată cu desăvârşire creşterii celor 8 copii ai săi. Dacă 4 dintre ei s'au putut învrednici să urmeze şcoli mai înalte la oraş, a fost în parte tot meritul strădălnciei lor mame, doritoare de progres şi lacomă după orice cuvântare, mai ales după predicile din biserică.

Ca la atâţia dintre fruntaşii literaturii, se afirmă deci şi la Agârbiceanu, ca o moştenire maternă sfânta pasiune a cuvântului scris şi a celui rostit cu graiu viu, călăuzit şi unul şi altul de neîntrerupta râvnă educativă, spre un progres obştesc al poporului nostru.

Academia Română binecuvântă memoria acestei iscusite mame, a prea credincioasei şi talentatei educatoare-ţărance din Cenade care a dăruit literaturii noastre o forţă creatoare de fecunditatea şi vigoarea lui Ion Agârbiceanu, iar sărbătoritului său membru îi urează încă ani îndelungaţi de activitate tot atât de rodnică, prin condeiul său cu tinereţe fără bătrâneţe, al cărui avânt dinamic, nici cele mai potrivnice împrejurări să nu-l poată stânjeni, până la limita extremă a vieţii umane.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Citiţi

„Gazeta Transilvaniei"

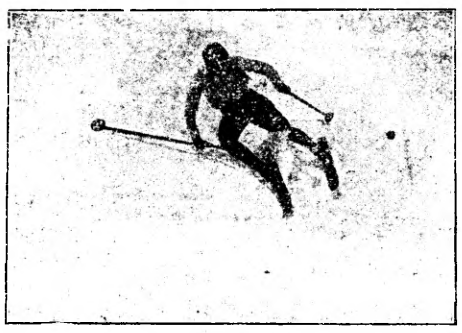

Primăria Municipiului Braşov

Ad. No. 35.804/1942.

Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţă generală că distribuirea laptelui colectat de Cooperativa de lăptărie din Braşov, în urma ordonanţei noastre No. 58 din 3 Octomvrie 1942, cât şi a măsurilor ulterior luate se face în modul următor şi pentru categoriile specificate mai jos:

1 Intreaga distribuire a laptelui prin sucursalele cooperativei de lăptărie se poate face numai pe baza şi în cantitatea stabilită prin cartelele de lapte eliberate de Primăria Municipiului Braşov.

2. Cartelele de lapte se obţin pe bază de cerere cu acte justificative (pentru copii şi bătrâni extrase de naştere, pentru bolnavi certificate medicale) care se înaintează Primăriei etaj II. Camera 28, pentru următoarele categorii de cetăţeni:

a) copii până la 2 ani, 3/4 kgr.
b) copii dela 2—7 ani 1/2 kgr.
c) bătrâni peste 80 ani 1/2 kgr.
d) femei gravide din a 5-a lună până la naştere 1/2 kgr.
e) bolnavi între 7—80 ani, 1/2 kg. şi numai în următoarele cazuri: tuberculoşi pulmonari vădit debilitaţi, ulcer gastric sau duodenal recent, anumiţi nefritici, cazuri de boală gravă neprevăzută (scarlatină, febră tifoidă, difterie etc.)

Aceşti bolnavi vor însoţi cererea de un certificat medical eliberat de un medic din localitate după posibilitate specialist, certificat care nu va fi mai vechiu de 30 zile. Cererile vor fi revizuite de comisia medicală stabilită de Primărie unde bolnavii după posibilitate se vor prezenta personal pentru a fi reexaminaţi.

O cantitate de lapte este destinată prin comisia medicală spitalelor, sanatoriilor, azilelor leagănelor, etc. din Braşov, care se va elibera tot pe bază de cartele eliberate de Primăria Municipiului Braşov.

Actualele autorizaţiuni eliberate de Primărie sunt provizorii, urmând a fi preschimbate cu cartele până la finea lunei Oct. 1942.

Cantitatea rămasă disponibilă se vinde la sucursalele cooperativei zilnic după orele 10 fără niciun fel de autorizaţie şi în ordinea prezentării în cantitatea ce se va fixa zilnic.

Braşov, la 13 Octomvrie 1942.

Primar,
Dr. N. G. V. Gologan.

p. Secretar general,
Dr. St. Popovici

No. 2465 | 942 Dos. 528 | 941.

Publicaţie de licitaţie

Subsemnatul Portărel prin aceasta publică că în baza deciziunii No. G. 4912 | 941 a Judecătoriei de ocol Mixtă Braşov, în favorul reclamantului Csere Ioan s. a. repr. prin advocatul Dr Petre Fildan, pentru încasarea creanţei de 10845 Lei şi acc. se fixează termen de licitaţie pe ziua de 29 Oct. 1942 orele 10 a. m. la faţa locului în comuna Apaţa No. 58 unde se vor vinde prin licitaţie publică judiciară una vacă. 2 căruţe, un porc.

In caz de nevoie şi sub preţul de estimare

Braşov la 23 Septemvrie 1942.

Portărel

ANUNŢ

Subsemnatul, antreprenor constructor, cu onoare anunţ On. mei clienţi că mi-am schimbat domiciliul în Str. Ioan Huniade 14.

Pentru orice construcţii şi reparaturi rog să fiu anunţat la noul meu domiciliu.

Cu stimă
Gheorghe Moldoveanu

Citiţi cel mai vechiu ziar

„Gazeta Transilvaniei"

Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale Organizaţia Centrală Bucureşti

CONCURS

pentru Şcoala de misionare dela Braşov-Stupini

Şcoala va dura un an, întreţinerea fiind gratuită.

Se primesc eleve dela sate, cu şcoală primară completă, rurală (7 ani) având vârsta de cel puţi 20 până la 35 de ani.

Se primeşte şi un număr restrâns de intelectuale.

Se va da preferinţă candidatelor care au activat în cadrul asociaţiunilor religioase din sânul bisericii noastre strămoşeşti.

Cererile de înscriere se vor adresa până la 20 Oct. c. către Consiliul de Patronaj, Organizaţia Centrală Str. N. Filipescu 20 Bucureşti, însoţite de următorele acte:

1. Extrasul de naştere.
2. Certificatul de naţionalitate
3. Certificatul de studii
4. Certificat de moralitate eliberat de preotul parohiei respective.
5) Recomandarea corpului didactic local.

Diplomatele şcoalei de misionare vor fi funcţionare de stat.

P. C. Preoţi sunt rugaţi să comunice credincioşilor cele de mai sus.

Directoară
Sanda I. Mateiu
Cons. tehnică în Organiz.
Centr. a Cons. de Patronaj

Judecătoria rurală Şercaia

Nr. G. 2142/942

Publicaţie de licitaţie

In ziua de 31 Octomvrie 1942, ora 4, se vor vinde în comuna Ohaba 12 măji fân şi 6 măji paie de ovăz evaluate la suma de 8000 lei, sechestrate la cererea urmăritorului Iosif Gh. Roman repr. prin Dr Serafim Oana advocat Şercaia, pentru încasarea sumei de 1449 lei, cap. şi acc.

Se vor vinde şi sub preţul strigării.

Şercaia, la 28 Septemvrie 1942.

Delegat Judecătoresc,
ss. R. Crăciun.

Judecătoria rurală Şercaia

No. G. 1995/942

Publicaţie de licitaţie

In ziua de 31 Octomvrie 1942, ora 5, se vor vinde în comuna Ohaba mobilele: una locomobilă cu foc, evaluată la suma de 15.000 lei, sechestrat la cererea urmăritorului Victor Pop şi altul, repr. prin advocatul Dr. Serafim Oana din Şercaia, pentru incasarea sumei de 11.205 lei, cap. şi acc.

Se vor vinde şi sub preţul strigării.

Şercaia, la 28 Septemvrie 1942.

Delegat Judecătoresc,
ss. R. Crăciun.

Cinema „Astra"

Dela 23 Oct. va rula filmul

Oameni şi fiare

cu: HARY PIEL

Dr. Dogariu

înapoindu-se în localitate redeschide Sanatoriul de chirurgie şi maternitate în str. General Averescu 11

Telefon 3602

Ministerul Justiţiei
Direcţiunea Judiciară

Publicaţiune

D. Nicolae I. Taflan născut la 17 Octomvrie 1901, în comuna Şinca Veche No. 270, Judeţul Făgăraş, a făcut cerere acestui Minister, de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Taflan în acela de Stoica spre a se numi „Nicolae Stoica".

Ministerul publică aceasta conform art. 11 din legea asupra numelui spre ştiinţa acelora care ar voi să facă opoziţiune în termenul prevăzut de aliniatul II al zisului articol.

No. 2467 | 1942.

Publicaţiune de licitaţie

Subsemnatul Portărel prin aceasta publică că în baza deciziunii No. G. 11815 | 1941 a Judecătoriei de ocol Mixtă Braşov, în favorul reclamantului Barcsay Margareta repr. prin advocatul Dr. P. Fildan, pentru încasarea creanţei de 25000 lei şi acc. se fixează termen de licitaţie pe ziua de 27 Octomvrie 1942 orele 12 p. m. la faţa locului în Braşov str. Avram Iancu No. 81 unde se vor vinde prin licitaţie publică judiciară 2 clocitori moderne, 40 găini diferite, 16 raţe diferite.

In caz de nevoie şi sub preţul de estimare.

Braşov, la 23 Septemvrie 1942.

Portărel

No. 2466 1942 Dos. 1410 | 941.

Publicaţie de licitaţie

Subsemnatul Portărel prin aceasta publică că în baza deciziei No. G. 13011 1941 a Judecătoriei de ocol Mixtă Braşov, în favorul reclamantului Ioan Puşcariu repr. prin advocatul Dr. Petre Fildan, pentru încasarea creanţei de 2140 lei şi acc. se fixează termen de licitaţie pe ziua 29 Octomvrie 1942 orele 12 p. m. la faţa locului în Comuna Apaţa No. 84 unde se vor vinde prin licitaţie publică judiciară; un dulap, 1 masă, 1 scrin, 1 masă, 1 lădoiu, 1 stelaj, 1 vacă, în valoare de 6300 lei.

In caz de nevoie şi sub preţul de estimare.

Braşov la 23 Septemvrie 1942.

Portărel

Informaţiuni

Sărbătoarea muncii dela I. A. R.

Duminecă dimineaţa, pe stadionul dela I. A. R., s'a desfăşurat o impozantă manifestaţie culturală a muncitorimei române din Braşov, Sibiu şi Ploeşti.

Marea serbare a fost onorată de prezenţa d-lui *Mihail Antonescu*, vicepreşedintele consiliului de miniştri, a d-lor miniştri general *Vasiliu*, *Jinescu*, *Dr. Tomescu Al. Marcu*, *Dr. Dănulescu*, *I. C. Petrescu*, reprezentanţii autorităţilor civile şi militare, cum şi a unui impresionant număr de înalţi oaspeţi sosiţi din Bucureşti, Sibiu, Ploeşti şi centrele muncitoreşti din regiunea Braşov, Făgăraş şi Sibiu.

A făcut o deosebită impresie participarea reprezentanţilor ţărilor prietene şi aliate.

Deşi, în primele ore ale dimineţii, cerul era acoperit şi o ploaie deasă şi măruntă părea că va pune la noi încercari elanul aranjatorilor şi muncitorimii, totuşi stadionul I. A. R. s'a transformat într'un uriaş furnicar multicolor care curând a electrizat inimele miilor de spectatori.

Nenumăratele costume naţionale înfăţişau culoarea şi inima întregii Transilvanii, care a manifestat cu toată puterea voinţa dârză de a munci şi a birui.

Programul de exerciţii de ansamblu a fost admirabil susţinut de către ucenicii uzinelor I. A. R., Astra şi Metrom.

A urmat apoi un cald cuvânt al d-lui M. Antonescu adresat muncitorimei şi conducătorilor ei, insistând asupra armoniei şi puterii de realizare a lor, de care are atâta nevoie astăzi ţara.

Defilarea. In sunetele fanfarelor muncitoreşti a urmat un şir interminabil de ucenici şi muncitori, defilând mândri şi conştienţi de ceea ce reprezintă ei. Tribunele au răsplătit cu entuziaste aplauze coloanele ce au defilat aproape 2 ceasuri.

Masa comună.

S'a servit apoi o masă comună la care s'a dovedit şi mai mult calda legătură dintre muncitori şi conducătorii lor.

Cuvântului muncitorului *Stroe Dragoş* dela I. A. R. care a prezentat omagiul muncitorimei şi voinţa dârză de a munci şi a învinge alături cu ostaşii de pe front, i-a răspuns cu căldură d-l *M. Antonescu* arătând încrederea guvernului în munca şi cinstea muncitorului român.

Intreaga serbare a fost încadrată în programul societăţii, *„Muncă şi Lumină"*.

Cinste se cuvine muncitorimei şi conducătorilor ei.

*

Concurs

La şcoala de misionare din Braşov-Stupini sunt vacante următoarele posturi:

1. Una casieră-contabilă cu licenţă dela Academia Comercială.
2. Una doctoră în medicină.
3. Una maestră de gospodărie.
4. Un mecanic.

Posturile sunt retribuite cu leafă, locuinţă şi întreţinere completă.

Cererile se vor adresa şcoalei prin poştă alăturându-se copii de pe certificatele de studii, până la 25 Oct. a. c.

Informaţiuni se dau telefon 10-40 Stupini.

*

Cursul seral de l. Engleză

pe temeiu fono-lincvistic, precum şi a' foneticei limbii italiene a d-lui prof. I. Ştefanovici-Swensk se va deschide în curând la Academia Comercială. Lincvistul, doctorul dela *Université College* (Londra) şi traducătorul în englezeşte a lui M. Eminescu, e o personalitate prea cunoscută, ca să mai fie nevoie de a insista asupra ţinerii unui curs ce umple o lacună culturală de mult simţită.

Data începerii cursului se va vesti la timp.

Un an după cucerirea Odesei

de **Mardare Mateescu**

Acum, când s'au împlinit douăsprezece luni dela căderea puternicei fortăreţe a Odesei, se deschide în faţa noastră perspectiva amplă a consecinţelor ce urmează faptelor de arme victorioase ale armatei noastre. Pentru noi cucerirea Odesei n'a însemnat numai cucerirea unei importante chei strategice la Marea Neagră, ci în acelaşi timp a însemnat posibilitatea de a ne ocupa în linişte cu reorganizarea marelui spaţiu transnistrian, care adăposteşte sute de mii de fraţi înstrăinaţi.

Cucerind Odesa noi ne-am grăbit să dăm o înfăţişare civilizată oraşului, aproape distrus de barbaria bolşevică şi să procedăm la opera de asistenţă a populaţiei. Mai mult încă, am pornit cu proprii puteri la o trezire a conştiinţei în rândurile acestei populaţii, căreia i-am dat posibilitatea de a se instrui şi a înţelege că realitatea este cu totul alta, decât aceea pe care le-a demonstrat-o două decenii de propagandă pervertită.

Acelaşi program a fost aplicat în întregul ţinut transnistrian şi rezultatele, oricât de modeste s'ar arăta în atât de scurtă vreme, sunt totuşi elocvente în ceea ce priveşte spiritul organizator românesc.

„Expoziţia Transnistriei", care coincide cu aniversarea strălucitelor fapte de arme româneşti pe frontul dintre Nistru şi Bug, este o oglindă fidelă a roadelor administraţiei româneşti, în timp scurt, dar făcută cu tragere de inimă. Desfiinţându-se colhozurile, în care omul nu era decât o simplă maşină de lucru în mânile conducerii comuniste şi înlocuindu-se cu obştiile, s'a dat o mare satisfacţie populaţiei, care-şi dă seama de binefacerile unui regim, în care produsul muncii ei nu mai este luat în întregime de stat. Prin noul sistem s'a refăcut spiritul de familie şi de solidaritate între toţi membrii comunei, sporind puterea de muncă şi de producţie.

S'a dat o atenţiune deosebită culturii pământului, refacerii industriei, căilor de comunicaţie şi industriei alimentare prin valorificarea produselor agricole.

In toamna anului 1941, s'a găsit în Trantnistria un număr de 232 tractoare. Administraţia românească a repus în funcţiune 4459 tractoare, putând însămânţa în primăvara anului 1942 o întindere de 2 şi jumătate milioane hectare. S'au refăcut institutele agronomice şi laboratoarele, menite să ajute prin lucrări experimentale şi selecţionarea seminţelor, la mărirea producţiei.

Industriile, care au fost în mare parte distruse de către armatele sovietice în retragere, au fost aproape în întregime refăcute. In primul rând a fost pusă în funcţiune industria alimentară: fabrici de unt, lapte pasteurizat, conserve de peşte, conserve de legume, fabrici de marmeladă, fabrici de mezeluri, de uleiu vegetal, de zahăr, ş. a., prin străduinţe neprecupeţite.

Deasemeni industria metalurgică a fost în mare parte pusă în funcţiune, putându-se astfel repara tractoare, maşini agricole şi piese de schimb pentru vehiculele motorizate.

In toate aceste date se concentrează strădania de a ridica munca şi fapta românească la înălţimea jertfei bravilor noştri ostaşi.

Dar ceea ce trebueşte reţinut cu deosebire e faptul că, deşi ne aflăm în plin războiu, administraţia românească n'a vrut să însemneze simpla înscăunare a unei noi exploatări, ci odată cu readucerea la vieaţă a economiei din Transnistria, s'a pus în aplicare şi difuzarea unei noi ordini spirituale. Şi-au reluat funcţiunea şcolile, aşezămintele de cultură şi laboratoarele, al căror scop este propăşirea generală în toate domeniile. In această privinţă, găsim perfectă analogie între România de azi şi România unificată dela 1918, care primind la sân provinciile care au suferit secole de umilire, odată cu pânea cea de toate zilele s'a îngrijit să le ofere şi mijloacele de îmbunătăţire a acestei pâni.

Odată mai mult trufaşele insinuări exprimate din înălţimea tribunelor la adresa spiritului organizator românesc, se încovoaie sub dovada supremă a umanităţii şi universalităţii acestui spirit.

Ni s'a contestat adeseori aportul plin de roade în reorganizarea provinciilor revenite la Patria Mamă. Ni s'a imputat lipsa de contact cu realităţile şi incapacitatea de a elabora un sistem de vieaţă avansată, cu toate că de pretutindeni se ofereau, ochilor ce voiau să vadă, fructele spiritului creator românesc. Astăzi avem ocazia să arătăm, cu aceeaşi lipsă de trufie care ne-a fost caracteristică, ceea ce ştim să zidim, oricând şi oriunde. Ceea ce am fost capabili să creăm în Ardeal şi Bucovina, în Regat şi Basarabia, am dovedit că putem să creăm şi în Transnistria. Aşa cum vom şti să creăm şi în viitor, în România reîntregită.

Situaţia pe fronturi

Inaintarea germană în cartierul nordic al Stalingradului

După câteva zile de scădere în intensitate, luptele dela Stalingrad au fost reluate cu mai multă vigoare de către trupele germane, care au reuşit să pătrundă în sectorul de Nord-Vest al oraşului, ocupând o mare uzină şi sdrobind rezistenţa care împiedeca drumul spre alte două.

Inainte cu două zile fuseseră anunţate oarecare înaintări germane în acest sector, dar atacul fulgerător care a urmat, al infanteriei ajutată în mare măsură de aviaţie, a dus la pătrunderea masivă în cartierul de Nord al oraşului.

Ţinând seamă de faptul că întreg cartierul industrial este acum în mânile Germanilor, după ce au fost ocupate celelalte cartiere dela centru şi din Sud, bătălia din interiorul Stalingradului se apropie de sfârşit.

Prin ocuparea părţii de Nord a oraşului, Germanii au atins şi aci Volga, pe o întindere de aproximativ 4 km. Valuri de avioane germane au atacat instalaţiile artileriei inamice, de pe malul răsăritean al Volgei.

Luptele din Caucaz şi centru

Comunicatele germane anunţă că pe teatrul de războiu din Caucaz, în sectorul dela Vest de Terek, armata română a aruncat forţele inamice din mai multe poziţii de munte şi în cursul acelor operaţii încununate de succes a capturat numeroşi prizonieri.

In sectorul de centru, se constată o activă prezenţă a aviaţiei germane. Aceasta a bombardat numeroase căi ferate, şosele şi coloane de transport, a căror frecvenţă fusese semnalată în regiunea Kalinin, Bologoje şi Toropez, în jurul Moscovei. In special au fost bombardate câteva gări, importante noduri de cale ferată, au fost tăiate mai multe şosele şi au fost distruse trenuri cu transporturi militare.

Mediterana şi Pacificul

Ofensiva aeriană împotriva bazelor britanice din Malta, continuă fără întrerupere, zi şi noapte.

Pe teatrul de războiu din Egipt, din cauza furtunilor violente de nisip, nu s'au putut intreprinde operaţii, în zona El Alamein, nicide uscat, nici în aer.

După cum anunţă comunicatele de azi, Japonezii au debarcat noi forţe în insula Guadalcanar din arhipelagul Salomon, în Oceanul Pacific, iar poziţiile ocupate de trupele americane sunt violent bombardate de artileria japoneză.

Avion francez doborît la Dakar

Intr'un comunicat publicat de ziarele din Capitală, se arată că la data de 11 Octomvrie a. c., un avion francez, condus de comandantul aviaţiei militare din Dakar, ar fi fost doborît de avioane inamice. Se subliniază, că până în prezent guvernul din Vichy nu a putut obţine lămuriri suficiente, pentru a cunoaşte dacă este vorba de un incident lipsit de prea mare însemnătate, sau de mişcări în legătură cu o nouă tentativă de debarcare inamică pe coastele Africei...

Ştirea aceasta, vine odată cu telegramele care anunţă debarcări americane pe coasta occidentală a Africei, în Liberia.

Operaţiile Engleze în Madagascar

In Madagascar, ofensiva engleză pentru cucerirea localităţii Ambositra continuă. Lupte înverşunate se desfăşoară la Sud de oraş şi în imediata lui apropiere. O vie activitate de patrule este semnalată de ambele părţi.

Englezii, sprijiniţi de puternice formaţiuni de artilerie şi aviaţie, au dat un atac violent contra poziţiilor franceze, dar acest atac a fost respins. Cu tot sprijinul tancurilor, englezii au fost siliţi să se retragă şi să părăsească poziţiile ocupate.

Redactor responsabil
ION BOZDOG

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1.